
Så kom redselen

REDAKSJONELL KOMMENTAR

CATHRINE IDSØE

cathrine.idsoe@tidsskriftet.no

Cathrine Idsøe er cand.polit. i psykologi og redaksjonssjef i Tidsskriftet.

Når hatet får dødelige konsekvenser, øker redselen. En redsel leger vil møte hos skeive pasienter som tidligere opplevde trygghet i livet. Selv står jeg fremdeles støtt, men jeg kjenner at noe skjer.

Foto: Sturlason

Hvor var du natt til 25. juni i fjor? Jeg husker godt hvor jeg var, og jeg kommer aldri til å glemme det. Jeg var i New York City, nærmere bestemt i Brooklyn, jeg hadde akkurat vært ute og spist middag og var på vei til en forestilling da nyhetsvarslene fra norske aviser begynte å tikke inn på mobilen. Skyting i Oslo. Mest sannsynlig et angrep mot pridefeiringen. London pub, leste jeg. Utstedet som har vært en trygg havn for mange skeive de siste førti årene, meg inkludert. Kvalmen kom umiddelbart.

Hadde jeg vært hjemme i Oslo den kvelden, er sjansen stor for at jeg hadde vært på London pub eller i området rundt. Følt på stemningen i gatene, tatt del i gleden og kjærligheten og klemt alle de skeive jeg er blitt kjent med gjennom årene, men som jeg likevel bare møter hver juni under Pride. Nå ble jeg livredd, for de samme personene. Jeg tekstet mine næreste. Ingen respons. I Brooklyn startet forestillingen. Hele første akt ble gjennomført uten at jeg fikk med meg noe av hva som foregikk på scenen. Tårene trillet. Så begynte meldingene å komme inn. Mine ble gjort rede for. Jeg kunne trekke pusten. Litt.

Påfølgende dag var det tid for den store prideparaden på Manhattan. I timene før avmarsj kjente jeg på en uro som føltes fremmed. Jeg var rastløs, hadde ikke matlyst, slet med å følge med i samtaler, jeg gledet meg ikke til å delta slik jeg har gjort i forkant av parader i over 20 år.

Selv om jeg befant meg midt i den store homofamilien, selv om paraden passerte forbi Stonewall Inn (puben hvor pridebevegelsen startet som et opprør i 1969 (1)), har jeg aldri tidligere følt meg så langt hjemmefra. Jeg hadde fått laget meg en liten plakat hvor det stod OSLOVE. På strak arm bar jeg denne gjennom New Yorks gater, og vi hadde ikke beveget oss langt før jeg fikk hjertevarm respons fra tilskuere: «Oslo, we love you!», «Stay strong, Oslo!».

Paraden sneglet seg fremover. Tilskuermengden var enorm. Asfalten var så varm at den klebret seg fast i skosålene. Menighetene vi passerte langs ruta, delte ut vann til paradedeltakerne. Glitteret jeg hadde i ansiktet rant sakte nedover halsen, godt hjulpet av tårer og svette. Musikken runget, konfettien hang som et lite skylag over oss, regnbueflagg i alle størrelser vaiet. NYPD sine utstasjonerte stod tett langs løypa, de utstrålte ro og trygghet. Den velkjente pride-euforien kom sakte boblende opp i meg. Gleden kom tilbake, stresset forsvant, hjertet holdt på å sprenges av kjærlighet, og såret begynte å heles.

«Frykten hos oss skeive er blitt mer tilstedeværende de siste årene, og her i Norge har den fått et nytt fortegn»

Likevel. Frykten hos oss skeive er blitt mer tilstedeværende de siste årene, og her i Norge har den fått et nytt fortegn. I 2000 gikk jeg i paraden i Trondheim, sammen med 196 andre. Jeg husker vi talte antall deltakere. Vi var så stolte. Nesten to hundre mennesker. Jeg kjente likevel mange som ikke turte, og jeg som åpent lesbisk 25-åring forstod ikke hvorfor. Det var jo knapt en eneste tilskuer, hvem var det å gjemme seg for? I dag forstår jeg. Den gangen var det ikke redselen for å bli skutt som hindret deltakelse, men skammen og frykten for å ikke få aksept fra familie, venner, kolleger, naboer. Det er fraværet av

aksept, og utryggheten dette fraværet gir, som nå igjen vokser. At redselen ikke lenger er koblet til våre nærmeste, men noen andre, noe ukjent, gjør situasjonen uutholdelig for veldig mange.

Hva gjør denne frykten med oss? Både i New York og i San Francisco holdt det på å gå katastrofalt galt i fjor. I Washington Square Park i New York er det tradisjon for at festen fortsetter etter paraden. Denne kvelden ble lyden fra fyrverkeri tolket som skudd og utløste panikk i den store folkemengden. Personer holdt på å bli trampet i hjel da livredde festdeltakere la på sprang (2). Et vitne sa følgende: «I was there and it was horrible. Fell over in the stampede and no buildings were open so we were out in the street. After what happened in Oslo I didn't want to risk it» (3). Hendelsen i Oslo hadde vært bare ett halvannet døgn tidligere.

Jeg kjenner skeive som ikke lenger våger i gå i paraden, som ikke lenger våger å vise sin kjærlighet offentlig, som ikke lenger besøker utesteder som London pub. Jeg kjenner skeive som sliter med angst, og dette er de samme som før knapt tenkte over egen legning ute i gatene og som tidligere stod på barrikadene og kjempet for rettigheter og likestilling.

De av oss som har brukt det siste året til å mobilisere mot til å delta i årets store parade i Oslo, blir stadig påminnet om et voksende hat. 8. juni ble evalueringen til 25. juni-utvalget lagt frem (4). Utvalget konkluderer med at angrepet i Oslo sentrum kunne vært avverget. Reaksjonene i de skeive miljøene har naturligvis vært sterke.

«De av oss som har brukt det siste året til å mobilisere mot til å delta i årets store parade i Oslo, blir stadig påminnet om et voksende hat»

Redselen blir ikke dempet. Redd Barna måtte nylig avlyse et pridearrangement for barn (5), og altfor ofte er det nyhetsoppslag om regnbueflagg som brennes. I en rekke land ser vi en dalende aksept for skeive. I Tyrkia opplever den skeive befolkningen hatretorikk fra landets ledere (6), og vi vet at enkelte land har dødsstraff. Helt nylig nådde nyheten oss fra Wien om at østerriksk etterretning hadde avverget et terrorangrep mot året prideparade (7), og kun få dager før åpningen av Oslo Pride ble en mann arrestert for trusler mot årets feiring (8). Den sterke frykten så mange skeive kjenner på i år, har ført til at Oslo kommune har valgt å opprette et eget kriseteam som skal være til stede under Pride (9).

I opptakten til årets Oslo Pride kjenner jeg uroen komme snikende. Jeg kan ikke bli redd nå. Jeg tillater det ikke. Likevel opplever jeg å være redd, redd for at kommende generasjoner skal vokse opp i et mindre inkluderende samfunn. Redd for at verden skal lukkes igjen. At rettigheter man har kjempet frem, skal forsvinne.

Men årets parade skal jeg gå i. Nå skal jeg igjen gå for dem som aldri har turt, for dem som kjempet før meg og for dem som i år for første gang ikke våger å gå. Jeg går fordi barna mine skal vite at det er trygt. Ikke minst går jeg i

paraden for den kjærligheten, samholdet og lykken det gir meg. Den lever jeg på gjennom vinteren helt til neste års Pride. Det skal ikke andres hat få ta fra meg.

Oslo Pride starter 23. juni. I år avholdes Pride House – stedet for debatter, foredrag m.m. – i Legenes Hus. Paraden er 1. juli, og Legeforeningen deltar. Det er også lokale pridearrangementer over hele landet.

REFERENCES

1. Wikipedia. Stonewall-opprøret: <https://no.wikipedia.org/wiki/Stonewall-oppr%C3%B8ret> Lest 19.6.2023.
2. Pietsch B. Shooting fears sow chaos at San Fransisco, New York City Pride events. The Washington Post 27.6.2022. <https://www.washingtonpost.com/nation/2022/06/27/sf-pride-parade-shooting-fear-new-york/> Lest 19.6.2023.
3. Alexander H. Not so proud: Stampedes at Pride events in NYC and San Francisco after revelers mistake fireworks and a brawl for shootings. Dailymail 27.6.2023. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10955709/NYC-Pride-revelers-run-screaming-fireworks-mistaken-gunfire-stampede-triggered-SF.html> Lest 19.6.2023.
4. Rapport fra evalueringsutvalget 25. juni. Evaluering av PST og politiet. https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/evalueringsrapporter/evaluering_25juni2022.pdf Lest 11.6.2023.
5. Svedal MG, Sandven L, Olsen AN. Redd Barna avlyser pridefestival for barn – kulturministeren kallar det "forjævlig". Nrk.no 1.6.2023. <https://www.nrk.no/vestland/redd-barna-avlyser-pridefestival-for-barn-etter-trussel-om-vald-1.16429055> Lest 19.6.2023.
6. Hubbard B, Ince E, Timur S. After Erdogan's Attacks, Fear Spreads Among L.G.B.T.Q. People in Turkey. The New York Times 31.5.2023. <https://www.nytimes.com/2023/05/31/world/middleeast/turkey-erdogan-gay-rights-lgbt.html> Lest 19.6.2023.
7. Furuly JG, Olsen T, Aasmundsen JS. Politiet i Østerrike skal ha stanset terrorangrep mot Pride. Aftenposten 18.6.2023. <https://www.aftenposten.no/verden/i/MoXRpM/politiet-i-oesterrike-skal-ha-stanset-terrorangrep-mot-pride> Lest 18.6.2023.
8. Rotbakken-Gundersen A. Mann i 20-årene fengsles i fire uker etter Pride-trusler. Nrk.no 20.6.2023. <https://www.nrk.no/norge/mann-i-20-arene-er-pagrepet-for-trusler-mot-oslo-pride-1.16453799> Lest 20.6.2023.
9. Oslo kommune. Oslo kommune feirer det skeive Oslo. <https://aktuelt.oslo.kommune.no/oslo-kommune-feirer-det-skeive-oslo> Lest 19.6.2023.

Publisert: 23. juni 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0434
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 2. juli 2026.